

DOI 10.31558/2617-0248.2026.11.5

УДК 323(437.3):321.7

ПЕРЕФОРМАТУВАННЯ ОПОЗИЦІЙНОГО ПОЛЯ УГОРЩИНИ В 2022–2025 РР. ЯК ВИКЛИК ПОЛІТИЧНОМУ РЕЖИМУ ВІКТОРА ОРБАНАORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8280-7104>**Бусленко В. В., д. політ. н., професор, Волинський національний університет імені Лесі Українки**

Здійснено комплексний аналіз трансформації політичного ландшафту Угорщини впродовж 2022–2025 років. Досліджено складний процес переходу від глибокої системної кризи традиційних опозиційних партій, що настала після їхньої нищівної поразки на парламентських виборах 2022 року, до формування принципово нового центру політичного тяжіння навколо Петера Мадяра та партії «Тиса». Показано, що занепад старої опозиції супроводжувався фрагментацією політичного поля, зниженням довіри виборців до традиційних партій та формуванням запиту на нові політичні суб'єкти, здатні кинути виклик домінуванню «Фідес». У роботі висвітлено зміст і механізми так званої «інституційної інженерії» режиму В. Орбана, зокрема використання джерримендерингу, посилення політичного контролю над органами виборчої адміністрації, концентрацію медійних ресурсів та обмеження доступу опозиції до ключових каналів політичної комунікації. Показано, що ці інструменти були спрямовані на системне обмеження політичної суб'єктності опонентів влади та закріплення структурної переваги правлячої коаліції у виборчому процесі. Особливу увагу приділено феномену П. Мадяра як «третьої сили», що використовує стратегію «дзеркального популізму» та патріотичну риторичку для мобілізації розчарованого електорату як колишніх прихильників опозиції, так і частини виборців «Фідес». На основі соціологічних даних показано поступову ерозію електоральної бази правлячої партії в урбанізованих регіонах і серед молодих виборців, що створює передумови для загострення політичної конкуренції напередодні парламентських виборів 2026 року. Особливу увагу приділено урядовій стратегії «токсичної поляризації», спрямованій на делегітимізацію опозиції через наративи про «іноземне втручання», сек'юритизацію політичної риторички та звинувачення опозиційних діячів у зв'язках із зовнішніми акторами, зокрема українською розвідкою. Проаналізовано також зовнішньополітичний дискурс нової опозиції. Встановлено, що позиція П. Мадяра щодо України має прагматично стриманий характер: підтримуючи суверенітет України, він водночас виступає проти постачання зброї та прискореного вступу країни до Європейського Союзу, що зумовлено необхідністю конкурувати за консервативний сегмент угорського електорату. Підкреслюється, що електоральне лідерство опозиції у 2025 році створює стратегічне «вікно можливостей» для потенційного перезавантаження українсько-угорських відносин на засадах прагматичного партнерства у разі зміни політичної влади за результатами парламентських виборів 2026 року.

Ключові слова: держава, Угорщина, політична опозиція, політичний режим, політичний конфлікт, Віктор Орбан, автократизація, українсько-угорські відносини.

Buslenko V. Reformatting Hungary's opposition field in 2022–2025 as a challenge to Viktor Orbán's political regime

This paper provides a comprehensive analysis of the transformation of Hungary's political landscape during the 2022–2025 period. It explores the transition from the crisis of traditional opposition forces following their 2022 election defeat to the emergence of a new pole of political influence centered around Péter Magyar and the TISZA party. The study highlights the substance and methods of Viktor Orbán's "institutional engineering" (specifically gerrymandering, control over the electoral vertical, and media blockades) aimed at systematically limiting the agency of the regime's opponents. Particular attention is paid to the phenomenon of P. Magyar as a "third force" that utilizes methods of mirror populism and patriotic rhetoric to mobilize a disillusioned electorate. Based on sociological data, the research demonstrates the erosion of the ruling Fidesz party's electoral base in urbanized regions and among the youth. The paper reveals the government's strategy of "toxic polarization" used to discredit the opposition through narratives of "foreign interference" and the securitization of rhetoric (including allegations of links to Ukrainian intelligence). A specific emphasis is placed on analyzing the foreign policy course of the new

opposition. It is established that Péter Magyar's stance on Ukraine is pragmatically restrained: while supporting Ukraine's sovereignty, he simultaneously opposes arms supplies and accelerated EU accession, a position dictated by the need to compete for the conservative voter. The conclusions underline that the opposition's electoral leadership in 2025 creates a "strategic window of opportunity" for resetting Ukrainian-Hungarian relations on the basis of constructive partnership in the event of a change in power following the 2026 elections.

Keywords: state, Hungary, political opposition, political regime, political conflict, Viktor Orbán, autocratization, Ukrainian-Hungarian relations.

Актуальність дослідження. Впродовж останнього десятиліття політичний ландшафт Угорщини став об'єктом прискіпливої уваги дослідників як еталонний приклад «демократичного регресу» (*democratic backsliding*) всередині Європейського Союзу. Домінуюче становище партії «Фідес» (*Fidesz*) під керівництвом Віктора Орбана призвело до формування специфічної моделі «неліберальної демократії», де формальні політичні інститути поєднуються з жорсткою вертикаллю виконавчої влади та фактичною монополізацією медіапростору. Особливу увагу режим В. Орбана зосередив на нейтралізації політичних конкурентів, насамперед системної опозиції. Правляча еліта не просто вступила у конкурентну боротьбу, а вдалася до інституційної інженерії – систематичної зміни «правил гри», що робило перемогу альтернативних сил у межах чинного правового поля практично неможливою.

У контексті підготовки до парламентських виборів 2026 року, посилення позицій нових опозиційних суб'єктів актуалізує питання дескалації міждержавної напруги та перспектив перегляду вето-політики Угорщини в межах ЄС та НАТО. Дослідження спроможності опозиції вибудувати альтернативний зовнішньополітичний дискурс, вільний від інструменталізації «українського питання» у внутрішній пропаганді, є критично важливим для прогнозування безпекової архітектури Центрально-Східної Європи у період 2025–2026 рр.

Метою статті є комплексний аналіз динаміки взаємодії правлячого режиму та опозиційних сил Угорщини у період 2022–2025 рр. Дослідження зосереджено на виявленні механізмів трансформації внутрішньополітичної легітимності влади в умовах демократичного регресу, а також на прогнозуванні впливу цих процесів на вектори українсько-угорських відносин.

Завданням дослідження визначено розкрити зміст та методи «інституційної інженерії» В. Орбана як інструменту обмеження політичної суб'єктності опозиційних сил; дослідити еволюцію опозиційного поля Угорщини у 2024–2025 рр., приділивши особливу увагу феномену «позасистемних» лідерів (зокрема П. Мадяра) та партії «Тиса».

Хронологічні межі дослідження. Нижня межа (2022 р.) зумовлена перемогою партії «Фідес» на парламентських виборах, що призвела до чергової поразки об'єднаної опозиції та поглиблення процесів автократизації політичної системи. Верхня межа (2025 р.) охоплює період активізації нових опозиційних акторів та структур, зокрема П. Мадяра та партії «Тиса», що дозволяє проаналізувати зміну політичної суб'єктності опонентів режиму та виявити нові сценарії політичної конкуренції в країні.

Ступінь наукового дослідження проблеми. Теоретичний фундамент дослідження становлять праці, присвячені аналізу системних трансформацій політичного режиму Угорщини та еволюції владної вертикалі. Зокрема, Ю. Остапеч ґрунтовно дослідив вплив парламентських виборів 2022 р. на архітектуру та конфігурацію партійної системи країни [1]. Важливий методологічний інструментарій для ідентифікації антиплюралістичних партій запропонували Дж. Медзіхорські та С. Ліндберг [2], що дозволило верифікувати характер правлячого режиму «Фідес». Загальнотеоретичні аспекти легітимності влади та чинники її детермінації розглядає Н. Кононенко [3], чий напрацювання сприяли глибшому розумінню стійкості чинного угорського режиму.

Окрему групу джерел становлять міжнародні моніторингові звіти, що фіксують стан демократичних інститутів. Аналітичні доповіді *Freedom House* (2025) [4] та *VTI* (2024) [5] надають комплексну оцінку ерозії демократії в Угорщині та обмеженню суб'єктності опозиційних сил. Дослідження А. Фабіо та С. Ліндберга контекстуалізує угорський кейс у межах глобального тренду «автократизації» [6].

Емпіричну базу статті посилено даними угорського соціологічного центру *Medián*, що відображають динаміку рейтингів П. Мадяра та В. Орбана наприкінці 2025 р. Кореляція даних дозволила простежити особливості електоральної поведінки прихильників партії «Тиса» (зокрема їхнє ставлення до євроінтеграції України) та розкрити логіку стратегічного маневрування опозиційного лідера). Більшість наявних досліджень фокусуються на консолідації влади В. Орбана у 2010–2022 рр. Загалом феномен стрімкого зростання політичного впливу П. Мадяра та активізація діяльності партії «Тиса» у період 2024–2025 рр. та специфіка взаємовідносин влади та опозиції в Угорщині в означений період ще не отримали належного відображення в наукових працях. Більшість наявних матеріалів мають переважно прикладний характер і представлені у формі соціологічних моніторингових чи аналітичних довідок.

Виклад основного матеріалу. В партійній системі Угорщини після повалення комуністичного режиму провідною політичною силою стала партія Фідес. Вона пройшла шлях від радикального молодіжного руху до

консервативної партії зі значним впливом та сформованою електоральною базою. Сьогодні «Фідес» характеризується як правопопулістська, антиплюралістична [2, с. 425], націоналістична та євроскептична партія. Це партія лідерського типу а її незмінним лідером є Віктор Орбан. За його правління в державі сформувалася жорстка вертикаль влади, відбулося послаблення системи «стримувань і противаг», спостерігається конфліктний характер боротьби з опозицією, що стало класичним прикладом переходу держави до автократизму.

Щодо самої політичної опозиції, то на початку досліджуваного періоду вона була представлена широким, але ідеологічно гетерогенним альянсом «Об'єднані за Угорщину». До його складу в 2022 р. входили шість партій: «Демократична коаліція» (DK) – ліволіберальна сила під керівництвом Ференца Дюрчана; «Моментум» (скорочено з горської *Momentum*) – проєвропейська партія ліберального спрямування, яка популярна серед молоді; «Рух за кращу Угорщину» (*Jobbik*) – колишня праворадикальна партія, що еволюціонувала до поміркованого консерватизму; Угорська соціалістична партія (MSZP) – традиційна лівоцентристська партія соціал-демократичного спрямування; «Зелена партія Угорщини» (LMP) – ліберальна екологічна партія; «Діалог за Угорщину» (*Párbeszéd*) – ще одна «зелена» партія лівого спрямування, яка часто виступала в альянсі з соціалістами [1, с. 83].

Після парламентських виборів 2022 р., які завершилися впевненою перемогою виборчого блоку «Фідес–ХДНП», угорська опозиція опинилася у стані глибокої кризи. Це було зумовлено як внутрішньою роздробленістю та ідеологічними суперечностями всередині коаліції, так і системно нерівним доступом до ключових ресурсів. Провал стратегії «єдиного списку» продемонстрував неспроможність штучного об'єднання різнорідних ідеологічних сил – від консервативного «Йоббіка» до ліволіберальної «Демократичної коаліції» – створити реальну альтернативу домінуючому дискурсу «Фідес».

Електоральна невдача опозиції у 2022 р. стала закономірним наслідком монополізації політичного простору з боку «Фідес». У період 2022–2024 рр. режим В. Орбана остаточно перейшов від пасивного ігнорування конкурентів до фази агресивної інституційної та превентивної боротьби. Використання адміністративного ресурсу перетворилося на інструмент системного витіснення опозиції на периферію політичного життя, фактично позбавляючи її ресурсів для опору. Ключовим інструментом для цього стала не просто відкрита конфронтація, а використання специфічних «інституційних пасток», які юридично та фінансово паралізували будь-яку опозиційну активність ще на етапі її організаційного становлення. Однією з найбільш фундаментальних серед них є радикальна трансформація виборчого законодавства та маніпуляція межами виборчих округів (джерримендеринг). Зокрема, залишалася критичним питання незалежності виборчої вертикалі, оскільки механізм формування Національної виборчої комісії (NVB) зосереджувався в руках президента та парламентської більшості, які призначали членів органу на дев'ять років [4]. Відсутність прямих консультацій із громадськістю та закритість процедури відбору посилювали сумніви міжнародних спостерігачів щодо об'єктивності NVB. За роки каденції В. Орбана стандарти неупередженості державних інституцій були фактично підмінені політичною лояльністю. Це призвело до посилення нерівності серед виборців, зокрема через обмеження доступу до голосування для діаспори та системні бар'єри, що заважали повноцінній участі національних спільнот у виборчому процесі. Відмітимо, що хоча сама процедура голосування залишалася технічно коректною, в аналітичному звіті Фонду Бертельсмана наголошується на нерівності умов [5]. Щодо виборчої системи, то вона встановлена парламентською більшістю «Фідес–КДНП» та регулярно змінювалася відповідно до політичних інтересів правлячої коаліції.

Одним із найвиразніших проявів «інституційної інженерії» режиму став джеримендеринг. Починаючи з 2020 р., правляча партія реалізувала стратегію систематичного перегляду меж виборчих округів, адаптуючи їх під власну електоральну географію. Це дозволило «Фідес» конвертувати відносну перевагу в голосах у тотальну парламентську більшість, штучно нівелюючи потенційний ефект від консолідації опозиційних сил. Така трансформація виборчої карти не лише обмежила шанси альтернативних суб'єктів на перемогу, а й деформувала фундаментальний принцип рівного представництва, закріпивши структурну диспропорцію в політичній системі. Зазначені процеси деградації демократичних інститутів дали підстави експертам шведського інституту *V-Dem* А. Фабіо та С. Ліндбергу констатувати, що Угорщина остаточно закріпилася у статусі електоральної автократії [6, с. 25].

Поразка на виборах та системний тиск з боку Віктора Орбана призвели до тривалої дезорієнтації традиційних опозиційних сил, спричинивши глибоку фрагментацію політичного поля та підірвав довіри протестного електорату. Традиційні опозиційні партії, які роками намагалися боротися з Орбаном, поступово втрачали свій вплив. Зокрема, «Демократична коаліція», як колись найбільша опозиційна сила тепер боролася за подолання бар'єру в 10%. «Моментум» як молода ліберальна партія та «Угорська соціалістична партія» фактично зникли з великої політики. Внаслідок цього в центрі політичного спектра утворився вакуум, який почали заповнювати нові опозиційні актори. Дистанціюючись від дискредитованих партійних структур минулого, вони зуміли мобілізувати прихильників та створити реальний виклик стабільності режиму Орбана.

Період 2024–2025 років став переломним для угорської політики завдяки появі принципово нового опонента режиму В. Орбана – партії «Тіса» (*TISZA*) на чолі з Петером Мадяром. На відміну від традиційної опозиції, дана політична сила позиціонувала себе як «третій шлях», успішно апелюючи до розчарованого електорату обох таборів: як колишніх прихильників опозиційних партій, так і виборців правлячої «Фідес».

П. Мадяру вдалося сформувати імідж безкомпромісного борця за законність та справедливість, якого чинна влада сприймала як дестабілізуючу силу. Така загроза ставала для дискурсу В. Орбана не лише електоральною, а й «екзистенційною», оскільки новий актор часто використовував його ж методи (популізм, патріотичну риторичку), але вже проти нього. На відміну від колишніх опонентів, П. Мадяр не намагався грати за правилами, встановленими режимом. Його стратегія – це використання дзеркальних методів Орбана: патріотичного дискурсу, прямого спілкування з виборцями та популістських гасел, спрямованих на демонтаж системи «корупційної олігархії». Таким чином, для В. Орбана це виклик нового типу – не класичне ідеологічне протистояння «правих» і «лівих», а персоналізована технологічна деструкція системи зсередини.

Електоральний прорив «Тиси» розпочався наприкінці 2024 року, коли партія вперше зрівнялася в рейтингах із «Фідес». Згодом вона перехопила лідерство і впродовж 2025 р. стабільно утримувала перевагу в межах 5–10%. Згідно з репрезентативним опитуванням центру *Median*, проведеним у листопаді 2025 р., «Тиса» продовжувала очолювати симпатії громадян, випереджаючи партію влади на 5 % серед усього населення виборчого віку. Дослідження угорського Інституту соціальних досліджень підтверджували, що політична конкуренція в країні залишається надзвичайно гострою. Спостерігається чіткий розрив у структурі підтримки: «Тиса» домінувала у більшості типів населених пунктів, зокрема у великих та середніх містах. «Фідес» зберігала лідерство лише у малих населених пунктах та сільській місцевості, що свідчить про поступову ерозію електоральної бази правлячої партії в урбанізованих регіонах [7]. Дані показують, що П. Мадяр – це лідер «молодої та середньої» Угорщини (до 60% підтримки серед молоді), тоді як В. Орбан утримує владу завдяки пенсіонерам та сільським регіонам. Тому конфлікт по лінії Мадяр – Орбан – є конфліктом «майбутнього проти минулого».

Саме проти П. Мадяра та партії «Тиса» такі інституційні бар'єри, як джерримендеринг, медійна облога почали застосовуватися з подвоєною інтенсивністю. Так, регулярні трансформації виборчої системи Угорщини, ініційовані коаліцією «Фідес – КДНП», безпосередньо відображали політичні пріоритети правлячої сили, яка ще з 2010 р. розпочала практику маніпуляції межами округів заради власної вигоди. Черговим етапом цього процесу стали листопадові поправки 2024 р., які, серед іншого, «передбачали зміну меж виборчих округів для зменшення кількості мандатів у прихильному до опозиції Будапешті та спрощували процедуру перерахунку голосів після виборів» [4]. Норми зменшували кількість представницьких мандатів від цього регіону та одночасно запроваджували полегшений алгоритм перегляду результатів голосування.

У боротьбі за електорат угорська опозиція зіткнулася з наслідками повної інституційної монополізації медіапростору. Система побудована таким чином, що державні ресурси та мережа афілійованих приватних ЗМІ працювали виключно на легітимізацію чинного режиму. Особливу роль у процесі делегітимізації П. Мадяра відіграли проурядові видання, зокрема *Magyar Nemzet*, *Origo* та *Mandiner*, які фактично стали інструментами реалізації стратегії дискредитації політика. Через підконтрольні медіа влада розгорнула масштабну кампанію «чорного піару», побудовану на щоденному тиражуванні маніпулятивного та компрометуючого контенту. Ці зусилля спрямовувалися не лише на руйнування репутації Мадяра, а й на штучне розпалювання суспільної ворожнечі через радикалізацію електорату партії «Фідес».

Система політичних наративів, вибудована угорським владним істеблішментом, базувалася на стратегії делегітимізації П. Мадяра та його партії через маркування як антинаціональної сили. Її можна класифікувати за декількома векторами:

1. Наратив «зовнішнього управління»: П. Мадяра позиціонували як інструмент впливу Брюсселя та структур Дж. Сороса. Незважаючи на його праве політичне походження, пропаганда маркувала його як «лівого» політика, афілійованого з іноземними центрами впливу. Згадуючи партію «Тиса» та П. Мад'яра, В. Орбан зазначав: «Ми також знаємо, що в них є обраний маріонетковий уряд, у них вже є партія, яку вони хочуть посадити нам на шию, і в них також є людина для цього, справжній підписант, ідеальний кандидат на голову маріонеткового уряду» [8].

2. Сек'юритизація риторики. У межах антиукраїнського дискурсу, панівного в офіційному Будапешті, П. Мадяру інкримінували наміри втягнути Угорщину у збройний конфлікт з Росією. Логіка пропагандистських ресурсів зводилася до твердження: оскільки політик виступає за зміну уряду В. Орбана (як «гаранта миру»), він автоматично діяв в інтересах іноземної розвідки, зокрема української. Урядовий медіа-холдинг *KESMA* (зокрема портал *Origo*) систематично тиражував матеріали про зв'язки оточення П. Мадяра з українською військовою розвідкою, маркуючи гуманітарну співпрацю як розвідувальну діяльність. Ключовим моментом стала справа Роланда Цебера (*Roland Tseber*) (закарпатського політика, який супроводжував П. Мадяра в Києві). Провладні ЗМІ називають Р. Цебера «українським шпигуном», якого нібито раніше вислали за таку діяльність з Угорщини. П. Мадяр називав його «своїм братом», що дозволило пропаганді стверджувати про «прямий зв'язок лідера опозиції з українською військовою розвідкою» (ГУР) [9]. Використання таких звинувачень мало на меті не лише понизити рейтинг опозиціонера, а й перевести політичну конкуренцію в площину кримінального переслідування за статтею про державну зраду з метою усунення конкурента з виборчих перегонів.

3. Геополітична інструменталізація: будь-яка опозиційна активність П. Мадяра трактувалася медіа як виконання завдань «західних кураторів» з метою дестабілізації країни на користь України.

Згідно з аналітичними звітами Інституту *V-Dem*, Угорщина в 2025 р. залишалася лідером у

використанні «державної дезінформації» серед країн ЄС. Одним із наслідків реалізації цієї стратегії є глибока поляризація суспільства. Як зазначали експерти Фонду Бертельсмана «Фідес» використовував популістський наратив, заснований на дихотомії «ми» і «вони», щоб підтримувати та поглиблювати лінії конфлікту в угорському суспільстві» [5]. Як результат, показники поляризації в Угорщині в 2024 році досягли верхньої третини шкали – так званого «токсичного рівня» [6, с. 38]. За визначенням української дослідниці Н. Кононенко, ознаками токсичної поляризації є:

розподіл громадян на два ворогуючі табори через уніфікацію дрібних розколів у єдиний домінуючий конфлікт;

трансформація політичної ідентичності таборів у соціальну, що вимагає публічної демонстрації лояльності до «своєї команди»;

формування навколо цих ідентичностей політичних вимог із одночасним запровадженням культури «кенселінгу» (скасування) цінностей іншої групи;

перетворення міжгрупової комунікації на маніхейську та антагоністичну, де в медіапросторі домінує позиція лише однієї сторони» [3, с. 79–80].

Такий високий рівень суспільного розколу дозволив владі маркувати появу партії «Тиса» як іноземне втручання, а не як результат внутрішньополітичних процесів. Дезінформаційна стратегія уряду виконувала подвійну функцію: вона не лише дискредитувала П. Мадяра в очах лояльного електорату, а й паралізувала можливість раціонального діалогу, заміщуючи політичну конкуренцію антагоністичним конфліктом між «захисниками суверенітету» та «агентами впливу». У стані штучно підтримуваного розколу В. Орбан отримав можливість ігнорувати резонансні корупційні скандали, на яких акцентував увагу П. Мадяр, успішно зміщуючи фокус суспільної уваги на екзистенційний конфлікт з Брюсселем та Україною.

Однак зростання дезінформації та поляризації призвело до ефекту «бумеранга», давши неочікуваний для владної верхівки результат. Замість очікуваної маргіналізації П. Мадяра, тотальні інформаційні атаки спричинили, по-перше, *гіперболізацію впізнаваності*: постійна присутність у медіаполі зробила його головним антагоністом системи в очах виборців. По-друге, сформували *образ жертви політичних переслідувань*. Надмірний тиск з боку державного апарату активував захисні механізми суспільної психології, трансформуючи образ політика на жертву режиму. По-третє, це сприяло *консолідації протестного електорату*: громадяни, втомлені від агресивної офіційної риторики, почали сприймати П. Мадяра як реальну альтернативу, що призвело до зростання його електоральних рейтингів всупереч зусиллям медіахолдингів. Використовуючи мережеву структуру та соціальні медіа, «Тиса» вибудувала комунікацію, яка ефективно обходила державні фільтри. Це дозволило партії не лише втримати лідерство, а й зміцнити свої позиції в умовах, які раніше вважалися фатальними для угорської опозиції.

В умовах жорсткої конкурентної боротьби та інформаційного тиску лідер опозиційної партії «Тиса» Петер Мадяр зайняв стриману позицію в питаннях щодо України та ЄС. Хоча його партія позиціонувала себе як проукраїнська та проєвропейська сила, у питаннях війни опозиціонер уникав зайвої радикальності. Це зумовлювалося прагненням не відлякати консервативного угорського виборця, який побоювався втягнення країни у збройний конфлікт. Політик чітко заявляв про підтримку суверенітету України, проте водночас критикував певні аспекти військової допомоги. Найбільш виразно така позиція проявилася в липні 2025 р., коли П. Мадяр сказав: «Поділяємо позицію уряду [Будапешта]: ми не будемо надсилати війська чи зброю до України з Угорщини. Ви знаєте про делікатну ситуацію Угорщини в цій війні» [10].

Попри офіційні заяви керівництва угорської партії «Тиса» щодо відмови підтримувати прискорений вступ України до ЄС, позиція її електорату виглядала значно прогресивнішою. Згідно з результатами опитування соціологічного центру «Республіка», проведеного на початку квітня 2025 р., чверть прихильників «Тиси» схвалювали негайне членство України, а 52% підтримували її вступ протягом найближчих 7–10 років. Примітно, що цей показник підтримки середньострокової інтеграції навіть перевищив цифри «старої опозиції», де він становив 46% [11]. Такий розрив між настроями виборців та риторикою партійних лідерів свідчив про складне політичне маневрування: поки прихильники партії демонстрували чітку євроатлантичну орієнтацію, партійне керівництво змушене орієнтуватися на консервативний курс, який багато в чому збігався з позицією Віктора Орбана.

Фундаментальна різниця між «Тисою» та урядом «Фідес» полягала не у ставленні до допомоги Україні, а у підході до відносин із Брюсселем. На відміну від Віктора Орбана, PISZA прагнула повернути Угорщину до конструктивного діалогу з ЄС та розблокувати заморожені європейські фонди. Головна мета політики партії, на думку П. Мадяра, полягала в тому, щоб «перекопати союзників і домогтися повернення всіх коштів ЄС, на які має право Угорщина» [12].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Період 2022–2025 рр. позначився глибинною трансформацією політичного ландшафту Угорщини: від електоральної апатії та маргіналізації традиційної опозиції до появи нових політичних акторів, здатних кинути реальний виклик режиму В. Орбана. Консолідація електорату навколо П. Мадяра як «третьої сили» засвідчила запит суспільства на альтернативну модель управління, яка не є прямою антитезою консервативним цінностям, а виступає проти їхньої корупційної інструменталізації з боку чинної влади.

Позиціонування П. Мадяра як консервативного ліберала зумовлює його прагматичну, а подекуди

стриману позицію щодо українського питання. Підтримуючи суверенітет України та гуманітарну допомогу, політик змушений маневрувати у питаннях військової підтримки, щоб нівелювати закиди у «зраді національних інтересів» та мобілізувати розчарованих прихильників «Фідес». Хоча ядро підтримки партії «Тиса» (молодь та помірковані консерватори) є більш прихильним до України, воно залишається чутливим до державної пропаганди.

Успішна передвиборча кампанія «Тиси», розпочата у червні 2025 р., та її лідерство в електоральних рейтингах свідчать про зміну балансу сил. Поступова втрата політичної ваги В. Орбаном сприймається незалежними медіа як сигнал до потенційної зміни влади на парламентських виборах, що відкриває шлях до інтенсифікації підтримки України на шляху до ЄС та НАТО.

Водночас подальші дослідження мають зосередитися на контрзаходах правлячої партії. Очікується посилення стратегії дискредитації П. Мадяра через звинувачення в іноземному впливі та шпигунстві. Існує висока ймовірність використання партією «Фідес» парламентської більшості для превентивної зміни виборчого законодавства на свою користь, що вже є предметом гострих дискусій у політичних колах.

Попри успіхи, опозиція залишається в умовах жорсткої медійної блокади та тиску з боку підконтрольних уряду ЗМІ. Проте потенційна трансформація політичного режиму в Угорщині відкриває стратегічне «вікно можливостей» для концептуального перезавантаження двосторонніх відносин за лінією Будапешт–Київ на засадах конструктивного партнерства.

Бібліографічний список:

1. Остапеч Ю., Радько А. Вплив парламентських виборів в Угорщині 2022 року на акторний склад та конфігурацію партійної системи. *Регіональні студії*. 2023. № 32. С. 81–86. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.32.13>.

2. Medzihorsky J., Lindberg S. Walking the talk: How to identify anti-pluralist parties. *Party Politics*. 2024. Vol. 30 (3). pp. 420–434. DOI: 10.1177/13540688231153092.

3. Кононенко Н. Легітимність влади: чинники детермінації у повоєнній Україні. *Політичні дослідження*. 2023. № 1 (5). С. 68–86. DOI: 10.53317/2786-4774-2023-1-4.

4. Freedom House. Hungary: Freedom in the World 2025 Country Report. 2025. URL: <https://freedomhouse.org/country/hungary/freedom-world/2025>.

5. BTI 2024. Hungary Report. URL: <https://bti-project.org/en/reports/country-dashboard/HUN>.

6. Fabio A. Good God A., Lindberg S. Democracy Report 2025: 25 Years of Autocratization. *V-DEM Institute*. Gothenburg, Sweden. 2025, March. 64 p. URL: https://www.v-dem.net/documents/60/V-dem-dr_2025_lowres.pdf.

7. Péter U. Medián: Orbán jön föl, már ugyanannyian tartják alkalmasnak az ország vezetésére, mint Magyar. *POLITIKA*. 2025. 4 Dec. URL: <https://444.hu/2025/12/04/median-orban-jon-fol-mar-ugyanannyian-tartjak-alkalmasnak-az-orszag-vezetesere-mint-magyar>.

8. Brüsszeli bábkormányt akarnak Magyarországnak nyakába ültetni. *Official Website of Viktor Orbán*. 2024. 23 Oct. URL: <https://miniszterelnok.hu/brusszeli-babkormanyt-akarnak-magyarorszag-nyakaba-ultetni/>.

9. Lebukott Magyar Péter ukrán «testvére» – így segíti az ukrán katonai hírszerzést. *Origo*. 2025. 21.12. URL: origo.hu.

10. EPP's new Hungarian members oppose sending weapons to Ukraine. *Politico*. June 18, 2024. URL: <https://www.politico.eu/article/european-peoples-party-hungary-weapons-war-in-ukraine-aid-peter-magyar/>.

11. Összevetettük, hogy Ukrajna EU-tagságáról mit hozott ki a Tisza szavazása és mit mért a Medián kutatása. *HVG*. 13 april 2025. URL: <https://surl.li/ugmzqu>.

12. Свиридчук Ю. Опозиція Угорщини виступила проти прискороного вступу України до ЄС. *Суспільне. Новини*. 26 липня 2026 р. URL: <https://suspilne.media/1076473-opozicia-ugorsini-vistupila-proti-priskorenogo-vstupu-ukraini-do-es/>

References:

1. Ostapets Yu., Radko A. (2023). Vplyv parlamentskykh vyboriv v Uhorshchyni 2022 roku na aktornyi sklad ta konfigurationsiu partiinoi systemy. *Rehionalni studii*. № 32. С. 81–86. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.32.13>.

2. Medzihorsky J., Lindberg S. (2024). Walking the talk: How to identify anti-pluralist parties. *Party Politics*. Vol. 30 (3). pp. 420–434. DOI: 10.1177/13540688231153092.

3. Kononenko N. (2023). Lehitymnist vlady: chynnyky determinatsii u poviennii Ukraini. *Politychni doslidzhennia*. № 1 (5). С. 68–86. DOI: 10.53317/2786-4774-2023-1-4.

4. Freedom House. (2025). Hungary: Freedom in the World 2025 Country Report. URL: <https://freedomhouse.org/country/hungary/freedom-world/2025>.

5. BTI 2024. Hungary Report. URL: <https://bti-project.org/en/reports/country-dashboard/HUN>.

6. Fabio A. (2025). Good God A., Lindberg S. Democracy Report 2025: 25 Years of Autocratization. *V-DEM Institute*. Gothenburg, Sweden. March. 64 p. URL: https://www.v-dem.net/documents/60/V-dem-dr_2025_lowres.pdf.

7. Péter U. (2025). Medián: Orbán jön föl, már ugyanannyian tartják alkalmasnak az ország vezetésére, mint Magyar. *POLITIKA*. 4 Dec. URL: <https://444.hu/2025/12/04/median-orban-jon-fol-mar-ugyanannyian-tartjak-alkalmasnak-az-orszag-vezetesere-mint-magyar/>.
8. Brüsszeli bábkormányt akarnak Magyarország nyakába ültetni. (2024). *Official Website of Viktor Orbán*. 23 Oct. URL: <https://miniszterelnok.hu/brusszeli-babkormanyt-akarnak-magyarorszag-nyakaba-ultetni/>.
9. Lebukott Magyar Péter ukrán «testvére» – így segíti az ukrán katonai hírszerzést. (2025). *Origo*. 21.12. URL: origo.hu.
10. EPP's new Hungarian members oppose sending weapons to Ukraine. (2024). *Politico*. June 18. URL: <https://www.politico.eu/article/european-peoples-party-hungary-weapons-war-in-ukraine-aid-peter-magyar/>.
11. Összevetettük, hogy Ukrajna EU-tagságáról mit hozott ki a Tisza szavazása és mit mért a Medián kutatása. *HVG*. 13 april 2025. URL: <https://surl.li/ugmzqu>.
12. Svyrydiuk Yu. Opozytsiia Uhorshchyny vystupyla proty pryskorenoho vstupu Ukrainy do YeS. *Suspilne*. Novyny. 26 lypnia 2026 r. URL: <https://suspilne.media/1076473-opozycja-ugorsini-vistupila-proti-priskorenogo-vstupu-ukraini-do-es/>.

DOI 10.31558/2617-0248.2026.11.6

УДК 37:305.2:327(477.63)(4-67)

ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ ЖІНОК У МЕЖАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОРЯДКУ ДЕННОГО «ЖІНКИ. МИР. БЕЗПЕКА.» В УКРАЇНІ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7137-290X>

Мелеганіч Г. І., к. політ. н., доцент, Ужгородський національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0789-0096>

Колодій М. М., страший викладач, Ужгородський національний університет

Війна – це не лише збройний конфлікт, а й глибока соціальна трансформація, яка впливає на всі сфери життя людей. Особливо уразливими стають жінки, які поєднують ролі піклувальниць сім'ї, працівниць, активісток і волонтерок громад, військових та учасниць суспільного життя. У таких умовах освіта дорослих жінок стає не просто корисною, а вирішальною складовою адаптації, виживання і після конфліктного відновлення суспільства, а разом з тим і складовою глобальних тенденцій та підтримки демократизації і євроінтеграції в Україні. У статті досліджується освіта дорослих жінок як важливий механізм виконання Резолюції Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй за номером 1325 «Жінки. Мир. Безпека» в Україні. Особлива увага приділяється ролі освіти у посиленні участі жінок у миротворчості, процесах прийняття рішень, лідерстві у громадах та місцевих ініціативах безпеки. У дослідженні також визначаються різні підходи до освіти дорослих жінок, які є релевантні й у ширших рамках європейської інтеграції України. Адже європейський освітній простір сприяє навчанню протягом усього життя, гендерній рівності, демократичній участі та соціальній інклюзії. У статті підкреслюється значення неформальної та інформальної освіти, місцевих ініціатив та навчання на базі громад як ефективних інструментів для підвищення стійкості жінок, громадянської компетентності та соціальної активності в умовах війни, для виконання Національного плану дій 1325 та роль у просуванні Порядку денного «Жінки. Мир. Безпека». Наведені приклади успішних освітніх ініціатив для дорослих жінок з питань реалізації порядку денного «Жінки. Мир. Безпека.», значну частину яких реалізують обласні Коаліції 1325. У висновках статті зазначено, що освіта дорослих жінок є важливим елементом побудови стійких спільнот, гендерно чутливої політики безпеки та сприяння активній участі жінок у процесах миру й відновлення.

Ключові слова: освіта дорослих жінок, політика «Жінки, мир і безпека», миробудування, освіта в умовах війни, Національний план дій 1325, місцеві ініціативи, євроінтеграція/європейський простір, демократизація, стійкість в умовах війни.

Melehanych H., Kolodii M. Education of adult women within the implementation of the «Women. Peace. Security» agenda in Ukraine

War is not only an armed conflict, but also a profound social transformation that affects all spheres of people's lives. Women who combine the roles of family caregivers, workers, community activists and volunteers, military personnel, and participants in public life become especially vulnerable. In such